

Věc C-244/24 [Kaduna]ⁱ**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

4. dubna 2024

Předkládající soud:

Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

29. března 2024

Žalobce:

P

Žalovaný:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Předmět původního řízení

Žaloba proti rozhodnutí o navrácení, které se týká nigerijského státního příslušníka, který je držitelem povolení k přechodnému pobytu na Ukrajině a v souvislosti s vypuknutím války na Ukrajině uprchl do Nizozemska.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad směrnice 2008/115/ES (dále jen „směrnice o navrácení“) a rozhodnutí 2022/382 a 2023/2409, kterými se provádí směrnice 2001/55/ES (dále jen „směrnice o dočasné ochraně“), za účelem objasnění otázky, zda Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, Nizozemsko, dále jen „státní tajemník“) mohl rozhodnutí o navrácení cizince

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

vydat již dne 7. února 2024 a zda dočasná ochrana přiznaná tomuto cizinci vypršela dne 4. března 2024.

Předběžné otázky

1. Musí být článek 6 směrnice o navrácení vykládán v tom smyslu, že brání vydání rozhodnutí o navrácení v době, kdy cizinec na území členského státu ještě pobývá oprávněně?
2. Je pro odpověď na předchozí otázku relevantní, zda je v rozhodnutí o navrácení obsaženo datum skončení oprávněného pobytu, zda toto datum leží v blízké budoucnosti a zda kromě toho právní důsledky rozhodnutí o navrácení nastávají až k tomuto pozdějšímu datu?
3. Musí být článek 1 rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany vykládán v tom smyslu, že se prodloužení vztahuje i na kategorii státních příslušníků třetích zemí, které členský stát do působnosti směrnice o dočasné ochraně zahrnul již na základě fakultativního ustanovení čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí, i když se tento členský stát později rozhodl, že této kategorii státních příslušníků třetích zemí již nebude poskytovat dočasnou ochranu?

Uváděná ustanovení unijního práva

Smlouva o fungování Evropské unie: články 2, 4 a 77.

Protokol č. 25 k SFEU o výkonu sdílených pravomocí.

Prohlášení k ustanovením smluv ze dne 13. prosince 2007 č. 18 o vymezení pravomocí, které je obsaženo v příloze závěrečného aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu.

Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (směrnice o dočasné ochraně): články 4, 5, 6 a 7.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (směrnice o navrácení): články 2 a 6.

Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále rovněž jen „prováděcí rozhodnutí“): body 1, 2, 7 a 10 odůvodnění, jakož i články 1 a 2.

Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2023/2409 ze dne 19. října 2023 o prodloužení dočasné ochrany zavedené prováděcím rozhodnutím (EU) 2022/382 (dále rovněž jen „rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany“): bod 7 odůvodnění a článek 1.

Uváděná judikatura Soudního dvora

Rozsudek ze dne 6. října 1982, Cilfit a další, 283/81, EU:C:1982:335.

Usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 22. února 2008, Kozłowski, C-66/08, nezveřejněné, EU:C:2008:116.

Rozsudek ze dne 30. května 2013, Arslan, C-534/11, EU:C:2013:343.

Rozsudek ze dne 10. září 2013, G. a R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:553.

Rozsudek ze dne 11. prosince 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2032.

Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci Německo v. Rada, C-600/14, EU:C:2017:296.

Stanovisko generální advokátky E. Sharpston k posudku 2/15 (Dohoda o volném obchodu se Singapurem), EU:C:2016:992.

Stanovisko generálního advokáta P. Mengozziho ve věci Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:90.

Usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 15. února 2017, Jafari, C-646/16, nezveřejněné, EU:C:2017:138.

Usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 15. února 2017, Mengesteab, C-670/16, nezveřejněné, EU:C:2017:120.

Rozsudek ze dne 19. června 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465.

Rozsudek ze dne 14. ledna 2021, TQ (Navrácení nezletilé osoby bez doprovodu), C-441/19, EU:C:2021:9.

Uváděná ustanovení vnitrostátního práva

Vreemdelingenwet 2000 (zákon o cizincích z roku 2000, dále jen „Vw“): články 8 a 62a.

Vreemdelingenbesluit 2000 (vyhláška o cizincích z roku 2000): článek 3.1a.

Voorschrift Vreemdelingen 2000 (nařízení o cizincích z roku 2000, dále jen „VV“): článek 3.9a.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Žalobce se narodil v roce 1994 a má nigerijskou státní příslušnost. Měl oprávnění k přechodnému pobytu na Ukrajině, které platilo do 31. ledna 2023. Po invazi Ruska na Ukrajinu dne 24. února 2022 uprchl do Nizozemska.
- 2 Rada v souvislosti s invazí v článku 2 prováděcího rozhodnutí 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se provádí směrnice 2001/55/ES, stanovila, že ukrajinským státním příslušníkům, osobám bez státní příslušnosti a státním příslušníkům jiných zemí než Ukrajiny, kterým byla před 24. únorem 2022 poskytnuta mezinárodní ochrana nebo odpovídající vnitrostátní ochrana na Ukrajině, jakož i osobám bez státní příslušnosti a státním příslušníkům třetích zemí jiných než Ukrajiny s platným povolením k trvalému pobytu, kteří se nemohou vrátit za bezpečných a trvalých podmínek do své země původu, by podle uvedené směrnice měla být poskytnuta dočasná ochrana. Žalobce nenáleží do kategorií osob, kterým je podle prováděcího rozhodnutí třeba poskytnout dočasnou ochranu.
- 3 Nizozemsko však při provádění směrnice do nizozemského práva využilo možnosti použít prováděcí rozhodnutí i na jiné osoby, zejména na osoby bez státní příslušnosti a státní příslušníky třetích zemí jiných než Ukrajiny, kteří před 24. únorem 2022 oprávněně pobývali na Ukrajině a kteří se nemohou vrátit za bezpečných a trvalých podmínek do své země nebo regionu původu (posouzení na základě kritéria bezpečné země původu), kterou skýtají článek 7 směrnice a čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí. Státní tajemník ve svém dopise ze dne 30. března 2022 adresovaném druhému senátu objasnil, že má v úmyslu uplatňovat směrnici velkoryse a využít této příležitosti k rozšíření dočasné ochrany na státní příslušníky třetích zemí, kteří byli ke dni 23. února 2022 držiteli povolení k přechodnému pobytu na Ukrajině (dále rovněž jen „nepovinná kategorie“) a upustit u této kategorie od provádění posouzení na základě kritéria bezpečné země původu.
- 4 V dalším dopise ze dne 18. července 2022 adresovaném druhému senátu státní tajemník oznámil, že další poskytování dočasné ochrany nepovinné kategorii bude ukončeno k 19. červenci 2022. Dočasná ochrana osob náležejících do této kategorie, které k tomuto datu již požívají dočasné ochrany, skončí dne 4. března 2023. Dopisem ze dne 10. února 2023 adresovaným druhému senátu státní tajemník prodloužil dočasnou ochranu poskytovanou nepovinné kategorii do 4. září 2023. Nepovinná kategorie tedy byla omezena na osoby bez státní příslušnosti nebo státní příslušníky třetích zemí, kteří byli dne 23. února 2022 držiteli platného povolení k přechodnému pobytu na Ukrajině a kteří se před 19. červencem 2022 zapsali do nizozemského registru obyvatel.
- 5 Dne 17. srpna 2022 státní tajemník novelizoval VV a vložil do něj nové ustanovení – článek 3.9a. Prostřednictvím novely státní tajemník zamýšlel do tohoto právního předpisu převzít obsah dopisů adresovaných druhému senátu, uvedených v bodě 4.

- 6 Žalobce se nechal do registru obyvatel zapsat dne 1. června 2022 a vztahuje se tedy na něj ochrana stanovená směrnicí o dočasné ochraně. V souladu s dopisem ze dne 30. března 2022 adresovaným druhému senátu státní tajemník nezkoumal, zda se žalobce může za bezpečných a trvalých podmínek vrátit do Nigérie.
- 7 Dne 24. srpna 2023 státní tajemník rozhodl o ukončení dočasné ochrany žalobce podle směrnice o dočasné ochraně s účinností od 4. září 2023.
- 8 Prováděcím rozhodnutím (EU) 2023/2409 ze dne 19. října 2023 Rada prodloužila dočasnou ochranu poskytovanou dotčeným vysídleným osobám o jeden rok do 4. března 2025.
- 9 Státní tajemník své rozhodnutí ze dne 24. srpna 2023 zrušil poté, co oddělení Raad van State (Státní rada, Nizozemsko) pro správní spory (dále jen „oddělení“) dne 17. ledna 2024 v řízení o kasačním opravném prostředku podaném v obdobné věci (ECLI:NL:RVS:2024:32) rozhodlo, že státní tajemník nemůže dočasnou ochranu poskytovanou nepovinné kategorii ukončit ke 4. září 2023. Oddělení v tomto rozsudku rovněž konstatovalo, že dočasná ochrana poskytovaná nepovinné kategorii *ex lege* skončí dne 4. března 2024. Státní tajemník tuto skutečnost žalobci sdělil dopisem ze dne 24. ledna 2024.
- 10 Rozhodnutím ze dne 7. února 2024 pak státní tajemník rozhodl o navrácení. V tomto rozhodnutí odkázal na rozsudek oddělení ze dne 17. ledna 2024, z něhož vyplývá, že oprávněný pobyt žalobce *ex lege* skončí dne 4. března 2024. Žadatel musí opustit území Evropské unie, k čemuž se mu poskytuje lhůta v délce čtyř týdnů.
- 11 Žalobce proti tomuto rozhodnutí o navrácení podal žalobu k předkládajícímu soudu.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 12 Žalobce uvedl, že rozhodnutí o navrácení je předčasné. Kromě toho je rozhodnutí o navrácení v rozporu s právem, protože dočasná ochrana státních příslušníků třetích zemí, jako je žalobce, v každém případě nadále trvá až do 4. března 2025. Žalobce své oprávnění k pobytu dovozuje přímo z použití unijního práva. Vzhledem k tomu, že již náležel do okruhu osob spadajícího do působnosti směrnice o dočasné ochraně, vztahuje se na něj i prodloužení dočasné ochrany, k němuž došlo na základě rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany ze dne 19. října 2023. Rozsudek oddělení ze dne 17. ledna 2024 se zakládá na nesprávném výkladu ustanovení směrnice o dočasné ochraně. Vzhledem k tomu, že dosud požívá dočasné ochrany, nelze vydat rozhodnutí o navrácení.
- 13 Státní tajemník v řízení před předkládajícím soudem uvedl, že dočasná ochrana *ex lege* vypršela dne 4. března 2024, což bylo zevrubně odůvodněno v rozsudku oddělení. Argumenty žalobce se do značné míry shodují s argumenty, které byly uvedeny v řízení, které vedlo oddělení.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce***První a druhá otázka: Je rozhodnutí o navrácení předčasné?***

- 14 Státní tajemník vydal rozhodnutí dne 7. února 2024, ačkoli žalobce k tomuto datu ještě měl oprávnění k pobytu podle směrnice o dočasné ochraně. Rechtbank (soud prvního stupně, Nizozemsko) má za to, že odpověď na otázku, zda je rozhodnutí z tohoto důvodu předčasné, není natolik zřejmá, že by v tomto ohledu neexistovaly důvodné pochybnosti.
- 15 V článku 2 odst. 1 směrnice o navrácení je stanoveno, že se tato směrnice vztahuje na státní příslušníky třetích zemí neoprávněně pobývajících na území členských států. Článek 6 odst. 1 směrnice o navrácení (v Nizozemsku provedený v čl. 62a odst. 1 Vw) stanoví, že rozhodnutí o navrácení se vydá, pokud státní příslušník třetí země pobývá na území neoprávněně. Odstavec 6 tohoto článku v tomto ohledu stanoví, že tato směrnice nebrání členským státům v přijetí rozhodnutí o ukončení oprávněného pobytu společně s rozhodnutím o navrácení. Zdá se, že tyto články vycházejí z předpokladu, že ke zjištění, že pobyt je neoprávněný, musí dojít nejpozději v okamžiku přijetí rozhodnutí o navrácení. S ohledem na výše uvedené lze mít za to, že rozhodnutí o navrácení nelze vydat, dokud pobyt není neoprávněný.
- 16 Rechtbank (soud prvního stupně) spatřuje oporu pro tento výklad v bodě 59 rozsudku Ghandi, ve kterém bylo konstatováno, že rozhodnutí o navrácení lze vydat bezprostředně po zamítnutí (žádosti o mezinárodní ochranu) nebo současně s ním v rámci jednoho správního aktu. Generální advokát P. Mengozzi ve svém stanovisku v dané věci zastává stejný názor. V bodě 49 výslovně uvádí, že státní příslušníci třetích zemí, kteří neoprávněně nepobývají nebo na které se vztahuje některá z výjimek, budou v zásadě vyloučeni z řízení upravených touto směrnicí, dokud přetrvávají důvody tohoto vyloučení. Zdá se, že tímto směrem se ubírá i rozsudek Arslan, který opakovaně zmiňuje generální advokát. Z bodů 48 a 49 tohoto rozsudku lze vyvodit, že směrnice o navrácení se na státního příslušníka třetí země nevztahuje, dokud ještě na území členského státu pobývá oprávněně.
- 17 Některé skutečnosti tedy nasvědčují tomu, že státní tajemník nebyl oprávněn vydat rozhodnutí o navrácení již dne 7. února 2024, protože pobyt žalobce byl k tomuto datu ještě oprávněný. Mohlo by se tedy jednat o předčasné rozhodnutí.
- 18 Existovaly však pádné důvody pro to, aby bylo rozhodnutí o navrácení žalobce vydáno tímto způsobem. V rozsudku ze dne 17. ledna 2024 oddělení konstatovalo nejen to, že pobyt podle směrnice o dočasné ochraně *ex lege* končí ke 4. březnu 2024, nýbrž rovněž rozhodl, že je na státním tajemníkovi, aby určil, jakou formou to sdělí dotčeným cizincům. S ohledem na právní ochranu proto státní tajemník nepovinné kategorii zaslal informativní dopis a rozhodl, že rozhodnutí o navrácení budou vydána ve dvou fázích, a to dne 7. února a dne 23. února 2024. Měl za to, že cizinci tak budou o důsledcích ukončení oprávněného pobytu informováni dříve a budou mít o něco více času na podání případných opravných prostředků.

Rechtbank (soud prvního stupně) má mimoto za to, že okolnost, že rozhodnutí o navrácení bylo vydáno několik týdnů přede dnem, ke kterému podle názoru státního tajemníka končí oprávněný pobyt, může být k užítku, protože členský stát musí cizince vyhostit co nejrychleji, jak vyplývá z bodů 79 a 80 rozsudku TQ.

- 19 Kromě toho ze samotného rozhodnutí o navrácení vyplývá, že jeho důsledky nastanou až v okamžiku, kdy pobyt již nebude oprávněný. V rozhodnutí je jednoznačně uvedeno, že žalobce s účinností od 5. března 2024 v Nizozemsku již nepobývá oprávněně a že lhůta k dobrovolnému opuštění území začíná běžet až tímto dnem. Od tohoto okamžiku se použije směrnice o navrácení. Na druhou stranu bylo nutno případné opravné prostředky podat ve lhůtě čtyř týdnů ode dne vydání rozhodnutí, a nikoli teprve ve lhůtě do čtyř týdnů od 4. března 2024.

Třetí otázka: Vypršela dočasná ochrana ex lege dne 4. března 2024?

- 20 Podle státního tajemníka dočasná ochrana poskytovaná podle směrnice o dočasné ochraně *ex lege* vypršela dne 4. března 2024. V této souvislosti odkazuje na rozsudek oddělení ze dne 17. ledna 2024.
- 21 Oddělení v tomto rozsudku své rozhodnutí odůvodňuje následovně. Nizozemsko se nejprve rozhodlo pro velkorysé uplatňování směrnice o dočasné ochraně. Z tohoto důvodu Nizozemsko uplatnilo fakultativní ustanovení čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí s cílem poskytnout dočasnou ochranu i fakultativní kategorii. Na tuto kategorii se plně vztahuje směrnice o dočasné ochraně. Pokud jde o dobu trvání ochrany, je tedy třeba vycházet z článku 4 této směrnice. Doba trvání dočasné ochrany nebylo možno na základě vnitrostátního práva ukončit k jakémukoli libovolnému datu. Ze systematiky článku 4 směrnice vyplývá, že dočasnou ochranu této kategorie nebylo možno ukončit ke dni 4. září 2023. Znění odstavce 1 tohoto článku neumožňuje mít za to, že dočasnou ochranu nepovinné kategorie lze posuzovat jinak než dočasnou ochranu ostatních kategorií vysídlených osob požívajících dočasnou ochranu. Oddělení v tomto ohledu považuje za rozhodující, že při automatickém prodloužení ochrany poskytované podle směrnice o dočasné ochraně není příležitost pro samostatné posouzení.
- 22 V případě prodloužení dočasné ochrany z 4. března 2024 do 4. března 2025 je tomu podle oddělení jinak. První dva odstavce článku 4 se podle něj vztahují na odlišné situace. První odstavec upravuje původní dobu trvání a její automatické prodloužení. Na tuto situaci se vztahuje prováděcí rozhodnutí.
- 23 Druhý odstavec se týká nové situace, kdy Rada na návrh Komise znovu posuzuje, zda přetrvávají důvody pro poskytnutí dočasné ochrany. Pokud jde o osoby vysídlené z Ukrajiny, v rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany bylo konstatováno, že tomu tak je. Oddělení z rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany vyvozuje, že prodloužení se vztahuje na jiné oprávněné osoby pouze v rozsahu, v jakém členské státy v této době ještě uplatňovaly fakultativní ustanovení. V případě Nizozemska tomu tak není: Od 19. července 2022 již Nizozemsko dočasnou ochranu podle fakultativního ustanovení neposkytuje jiným

státním příslušníkům třetích zemí než Ukrajincům, kteří se k tomuto datu ještě nezapsali do registru obyvatel. Dočasná ochrana pro nepovinnou kategorii proto *ex lege* končí dne 4. března 2024. Oddělení v tomto ohledu odkazuje na článek 1 rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany, podle kterého se dočasná ochrana poskytovaná osobám vysídleným z Ukrajiny uvedeným v článku 2 prováděcího rozhodnutí prodlužuje o jeden rok do dne 4. března 2025. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany bylo přijato v době po 19. červenci 2022, nepoužije se na nepovinnou kategorii článek 1 tohoto rozhodnutí ani prodloužení dočasné ochrany do 4. března 2025, které je v něm stanoveno. Oporu pro výše uvedený výklad oddělení spatřuje v návrhu prováděcího rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany ze dne 19. září 2023, který vypracovala Komise¹. V odůvodnění tohoto návrhu, zejména v poznámce pod čarou 2, není zmíněno fakultativní ustanovení čl. 2 odst. 3 prováděcího nařízení. Oddělení z této skutečnosti vyvozuje, že čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí je pro rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany relevantní pouze v rozsahu, v jakém členské státy toto ustanovení uplatňovaly v době, kdy Rada přijala rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany.

- 24 Rechtbank (soud prvního stupně) má za to, že je ponechán prostor pro důvodné pochybnosti o tom, zda tak oddělení vycházelo ze správného výkladu unijního práva.
- 25 V zásadě platí, že v případě, že Evropská unie a členské státy sdílí pravomoc v určité oblasti, nemohou již členské státy v této oblasti vykonávat svou pravomoc, jakmile ji vykoná Evropská unie. Tento závěr vyplývá z čl. 2 odst. 2 SFEU, z protokolu č. 25 k SFEU o výkonu sdílených pravomocí a z prohlášení č. 18 o vymezení pravomocí. Generální advokát M. Szpunar ve svém stanovisku ve věci Německo v. Rada uvádí, že členské státy již nemohou jednat, pokud a do té míry, v jaké Evropská unie vykonává svou pravomoc k normotvorbě a přijímání právně závazných aktů v určité oblasti. Generální advokátka E. Sharpston v bodě 61 svého stanoviska v řízení o posudku 2/15 toto „přednostní právo“ objasnila takto: „[K]aždá pravomoc vykonávaná ve sdílené oblasti je vykonávána *bud'* Evropskou unií, *nebo* členskými státy. Nemůže se nacházet ve vzduchoprázdnu mezi oběma možnostmi.“ Z čl. 4 odst. 2 písm. j) a článku 77 SFEU vyplývá, že azyl a přistěhovalectví jsou oblastí se sdílenou pravomocí. To znamená, že členské státy již nemohou upravit určité aspekty azylu a přistěhovalectví, pokud v této oblasti vykonává svou pravomoc Evropská unie.
- 26 Rechtbank (soud prvního stupně) se s rozlišováním mezi nepovinnou kategorií a ostatními kategoriemi, ke kterému oddělení přistoupilo, pokud jde o dobu trvání dočasné ochrany, nemůže vzhledem k tomuto rozdělení pravomocí ztotožnit. Nizozemsko fakultativní ustanovení čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí použilo na kategorii státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou držiteli povolení k přechodnému pobytu na Ukrajině a vstoupili na jeho území před 19. červencem

¹ Návrh Prováděcí rozhodnutí Rady o prodloužení dočasné ochrany zavedené prováděcím rozhodnutím (EU) 2022/382 (COM/2023/546 final)

2022. Žalobce patří do této kategorie. Podle článku 7 směrnice o dočasné ochraně proto daná kategorie plně spadá do působnosti této směrnice. Jasně to vyjadřuje znění článku 7 směrnice, protože se v něm uvádí, že se jedná o dočasnou ochranu „podle této směrnice“.

- 27 V původním návrhu tato formulace nebyla obsažena, nýbrž byla z podnětu Evropského parlamentu doplněna později, a to s následujícím vysvětlením: *„Other categories of persons who are offered temporary protection by the Member States should be subject to the same rules as those coming under European legislation.“*² K doplnění došlo v návaznosti na diskuzi o návrhu, během níž německá delegace vznesla dotaz, zda se v případě, že členské státy provedou článek 7 směrnice, použijí její ostatní ustanovení, včetně ustanovení o době trvání. Irská delegace si přála toto ustanovení doplnit v tom smyslu, že v takovém případě se použije vnitrostátní právo³. V rámci dohody⁴, které bylo dosaženo díky Radě, nebyl irský návrh převzat, avšak článek 7 byl doplněn o slova „podle této směrnice“.
- 28 Rechtbank (soud prvního stupně) článek 7 směrnice o dočasné ochraně chápe v tom smyslu, že ochrana, kterou mohou členské státy podle tohoto ustanovení poskytnout dalším kategoriím vysídlených osob, musí být v souladu s ostatními ustanoveními směrnice, včetně ustanovení o době trvání ochrany. To znamená, že články 4 a 6 směrnice o dočasné ochraně upravují dobu jejího trvání a možnosti jejího ukončení kogentně a vyčerpávajícím způsobem i pro kategorie osob, kterým členské státy tuto ochranu poskytly na základě fakultativního ustanovení. Pokud členské státy na základě fakultativního ustanovení směrnice poskytly dočasnou ochranu podle směrnice, může tedy tato ochrana skončit až poté, co bude dosaženo maximální doby jejího trvání, nebo dříve, pokud se Rada rozhodne ukončit její poskytování. Členské státy tudíž neměly samostatnou pravomoc zrušit rozhodnutí o poskytování dočasné ochrany na základě fakultativního ustanovení, ani pokud jde o tuto kategorii oprávněných osob. Unijní normotvůrce totiž využil pravomoci stanovit dobu trvání této ochrany ve vztahu ke všem osobám, kterým ji směrnice o dočasné ochraně přiznává.
- 29 Rechtbank (soud prvního stupně) nevidí žádný důvod se domnívat, že v důsledku rozhodnutí Rady o prodloužení doby trvání dočasné ochrany do 4. března 2025 dojde v tomto ohledu ke změně. Zdá se, že mezi jednotlivými kategoriemi nerozlišuje ani samotné rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany. Jeho článek 1 podle svého znění odkazuje na dočasnou ochranu poskytovanou osobám vysídleným z Ukrajiny uvedeným v článku 2 prováděcího rozhodnutí. K nim patří i nepovinná kategorie uvedená v odstavci 3 tohoto ustanovení. V důsledku toho se

² Report on the proposal for a Council Directive on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof ze dne 28. února 2001 (A5-0077/2001).

³ Dokument Rady 6128/01 (ASILE 15) ze dne 16. února 2001.

⁴ Dokument Rady 8964/01 (ASILE 28) ze dne 18. května 2001.

rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany vztahuje i na kategorii, která do působnosti směrnice o dočasné ochraně spadá na základě fakultativního ustanovení.

- 30 Rozlišování mezi jednotlivými kategoriemi uvedenými v článku 2 prováděcího rozhodnutí, ke kterému přistoupilo oddělení, je s výše uvedeným stěžím slučitelné. Rovněž se zdá, že toto rozlišování je v rozporu s pravidlem přednosti nastíněným v bodě 27, podle kterého členské státy nemohou v dané oblasti vykonávat žádné pravomoci, pokud a dokud tak činí Evropská unie. Vzhledem k tomu, že Evropská unie využila své pravomoci stanovit dobu trvání dočasné ochrany, je nasnadě, že státní tajemník není v důsledku použití fakultativního ustanovení, které jako takové není povinné, a vzdání se provádění posouzení na základě kritéria bezpečné země původu oprávněn přijmout pravidla ohledně doby trvání dočasné ochrany, která se odchyľují od směrnice. Výše uvedený výklad je rovněž v souladu s důvodovou zprávou Komise k návrhu rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany, podle které má směrnice o dočasné ochraně zajistit, aby se na osoby, které v době přijetí rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany pobývaly v Unii, uplatňovaly stejné normy a harmonizovaný soubor práv (viz strana 4 návrhu). Nezdá se, že by s tím bylo v souladu, aby se doba trvání dočasné ochrany poskytované podle směrnice u jednotlivých kategorií vysídlených osob lišila.
- 31 Rechtbank (soud prvního stupně) má dále pochybnosti o výkladu ustanovení směrnice o dočasné ochraně, k němuž dospělo oddělení. Oddělení ve svém rozsudku uvádí, že mezi prvním a druhým odstavcem článku 4 směrnice o dočasné ochraně existuje zásadní rozdíl: První odstavec se podle něj vztahuje na automatické prodloužení, a neumožňuje tedy samostatné posouzení, zatímco druhý odstavec (prodloužení na základě příslušného rozhodnutí Rady) vyžaduje nové posouzení. Rechtbank (soud prvního stupně) není zřejmé, z jakého důvodu lze ze skutečnosti, že podle čl. 4 odst. 2 je k dalšímu prodloužení poskytované dočasné ochrany nezbytné rozhodnutí Rady, dovodit, že okruh oprávněných osob podléhá novému posouzení ze strany členských států. Zdá se, že v souladu se zněním tohoto článku a článku 1 rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany je spíše výklad, že o tom, zda má dojít k prodloužení ochrany kategorie, která v dané době již požívá ochrany, tedy včetně kategorie osob, kterou Nizozemsko do působnosti směrnice o dočasné ochraně zahrnuje na základě fakultativního ustanovení, má rozhodovat pouze Rada.
- 32 Rechtbank (soud prvního stupně) nevidí žádný důvod k závěru, že členské státy jsou za výše uvedené situace oprávněny změnit okruh oprávněných osob. Situace se, pokud jde o kategorii, na kterou se ochrana poskytovaná směrnicí o dočasné ochraně vztahuje na základě fakultativního ustanovení, nezměnila o nic víc než v případě kategorie, na kterou se tato směrnice vztahuje přímo. Státní tajemník dne 19. března 2022 velkoryse uplatnil fakultativní ustanovení a v této souvislosti se dobrovolně vzdal posuzování na základě kritéria bezpečné země původu. Je tedy zřejmé, že nese důsledky zahrnutí této kategorie. V důvodové zprávě k návrhu rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany se v tomto ohledu uvádí, že stanoví prodloužení dočasné ochrany o jeden rok pro konkrétní skupinu osob, na

keré se již vztahuje (strana 4). Tak je tomu v případě žalobce a ostatních osob náležejících do nepovinné kategorie.

- 33 Rečtbank (soud prvního stupně) nepovažuje za přesvědčivý ani odkaz na poznámku pod čarou 2 návrhu rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany, který oddělení uvedlo ve svém rozsudku ze dne 17. ledna 2024. V této poznámce pod čarou není zmíněn čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí. Oddělení z této skutečnosti vyvozuje, že tento článek je pro rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany relevantní pouze v rozsahu, v jakém jej členské státy uplatňovaly v době, kdy Rada přijala rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany. Spíše je nasnadě, že Komise čl. 2 odst. 3 nezmínila proto, že tato pasáž odkazuje pouze na kategorii osob, pro kterou Rada dočasnou ochranu zavedla vůbec poprvé. Fakultativní ustanovení se zaměřuje právě na kategorie vytvořené členskými státy, tedy v případě Nizozemska na kategorii státních příslušníků třetích zemí, kteří mají oprávnění k přechodnému pobytu na Ukrajině a vstoupili na jeho území před 19. červencem 2022.
- 34 Rečtbank (soud prvního stupně) má za to, že existují dostatečné důvody se domnívat, že při správném výkladu unijního práva se rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany vztahuje i na kategorii, která byla do působnosti směrnice o dočasné ochraně zahrnuta na základě fakultativního ustanovení, a že tato kategorie tedy má nárok na dočasnou ochranu podle směrnice až do 4. března 2025. Rozsudek oddělení ze dne 17. ledna 2024 však vyznívá odlišně.

Žádost o projednání ve zrychleném řízení

- 35 Je třeba mít za to, že v rámci řádného řízení není možné na předběžné otázky odpovědět před dosažením maximální doby trvání dočasné ochrany. Z tohoto důvodu rečtbank (soud prvního stupně) žádá Soudní dvůr, aby věc projednával ve zrychleném řízení. Podle rečtbank (soud prvního stupně) povaha projednávané věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu ve smyslu čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora. Delší nejistota ohledně výsledku řízení by totiž mohla ohrozit fungování systému dočasné ochrany zavedeného směrnicí o dočasné ochraně. Rečtbank (soud prvního stupně) v tomto ohledu odkazuje na usnesení vydaná předsedou Soudního dvora ve věcech Mengesteab, Kozlowski a Jafari.